

Innspill til ny gjeldsordningslov

Pantesikredekrav i gjeldsordningen:

Det virker som det er litt ulik praksis, men at de fleste namsmenn praktiserer å sette ned renten på pantesikrede krav med høyere rente til 5 %. Denne ordningen fikk seg jo et kraftig slag med dommen fra Gulating lagmannsrett, LG-2017-103697, men det virker ikke som om namsfogdene har latt denne dommen være førende. Mitt innspill er uansett at maksimal rentesats på pantesikrede krav settes til 5 %, og at denne rentesatsen også vil være gjeldene etter endt gjeldsordning. Slik at det faktisk kan være en mulighet for personen å betjene denne gjelden etter at gjeldsordningsperioden er ferdig, og at første erfaring etter å vært gjennom en gjeldsordning ikke blir tvangssalg.

For enkelt

Planen med moderniseringen virker blant annet å være en mulighet for å raskere kunne få en gjeldsordning. Som gjeldsrådgiver opplever jeg at det er bedre at en person får en gjeldsordning på 7 år, enn en gjeldsordning på 5 år om 2 år. Dette fordi en gjeldsordning gir en person muligheten til å være i gang med noe mer håndfast enn å leve med trekk i inntekten eller i beste fall «kontrollert mislighold», og at det tar bort all støyen fra kreditorene. Men en annen erfaring er at personer som får noe uten å kjempe for det, lærer mindre og har lettere for å komme i økonomisk uføre igjen. Undertegnede vil følgelig advare mot å gjøre det for enkelt og raskt å få en gjeldsordning. Hvis dette allikevel gjennomføres, blir man nødt til å åpne mye mer opp for andregangs gjeldsordninger, som igjen kan gi redusert «frykt» for og ikke gjøre alt riktig i første omgang.

Ikke moden

Det er ikke alle som får gjeldsordning som burde ha fått dette. Ofte har flere på veien sett at det beste vil være om personen venter litt med å søke om gjeldsordning, av ulike årsaker, men det er per i dag ikke noen som kan gjøre noe annet enn å fraråde for å forhindre personen i å få en gjeldsordning dersom han/hun kvalifiserer. Noen klarer seg helt sikkert uten noe mer bistand, men mange må gjennom en eller flere endringsforslag og krever betydelige ressurser fra gjeldsrådgiver, namsfogd og/eller tingretten.

Det kan være vanskelig å få til lik behandling av avslag på bakgrunn av at personen ikke er klar, og bør kun i noen tilfeller praktiseres. Kanskje en enkel prøve i privat økonomi og plikter i en gjeldsordning, kanskje en slags tvungen oppfølging eller kanskje begge deler.

Kortere gjeldsordningsperiode

I noen tilfeller er gjelden eldgammel, og kanskje er ikke personen selv ansvarlig for gjelden en gang. I tillegg vil kanskje personen aldri ha et overskudd, f. eks. pga. uføretrygd/alderspensjon og kommunal bolig. Kreditorene ser dette, men vil allikevel ikke slette gjelden. I slike tilfeller burde personen slippe å vente i fem år før gjeldsordningen er ferdig. I andre tilfeller har kanskje personen hatt trekk i 10-20 år, men ikke kjent til mulighetene for gjeldsanering.

Noen har hatt en utenomrettslig gjeldsordning som har fungert, men all makt føles å ligge hos kreditorene, som kanskje ikke har lest vilkårene i forslaget til den utenomrettslige gjeldsordningen. Kanskje de mener at det er personens feil at han/hun mistet jobben. Poenget er uansett at en utenomrettslig gjeldsordning noen ganger ryker fordi personen av ulike årsaker ikke lenger klarer å følge nedbetalingsplanen. Dersom man ikke får rettet opp i dette, og personen må ha gjeldsordning, må personen begynne helt på nytt med fem år.

Mitt innspill er altså at det for noen burde være mulig å få kortere gjeldsordning enn fem år selv om de ikke er dødssyke.

Ikke varig ute av stand til å betjene gjelden

Varig ute av stand, skal bety 10 – 15 år, men praktiseres etter undertegnedes erfaring i Oslo som 15 år.

Noen personer har trekk på trekk på trekk, og vi får ikke kreditorene til å sette kravene i bero for å få til en form for avtale eller «kontrollert misligholds avtale der dividende går til å betjene hovedstol først». Dersom personen klarer å leve på budsjett, har kontroll på regninger og ikke tar opp ny gjeld, har følgelig ikke gjeldsrådgiverne noe å tilby annet enn å være tilgjengelig dersom noe skulle dukke opp. Det vil derfor tilkomme mange gebyrer, mange brev og personen kjøres ordentlig ned. Undertegnede har erfart at flere av de som går inn i dette med jobb, ikke klarer å holde på jobben sin. Noen mister motivasjonen for jobb, og noen får redusert helse blir psykisk nedbrutt i den grad at de ikke orker å jobbe lenger. Personen går kanskje etter hvert over på arbeidsavklaringspenger, og kan da få gjeldsordning med engang. Personen er dårligere stilt, og kreditorene får vesentlig mindre enn dersom personen hadde fått en mer holdbar løsning i utgangspunktet. Dersom personen klarer å beholde jobben vil gebyrene (særlig gebyrene kreditorene og namsfogden tar for utleggsbegjæring) kanskje gjøre at personen allikevel ikke klarer å bli kvitt gjelden på de 12 årene som ble estimert av namsfogden.

Mange har gjeld, og det er nok ikke egentlig urimelig at noen må bruke 10 år på å betale ned gjelden. Men de som får avslag kun på grunn av varighet, og NAV kontorene allerede har forsøkt å komme til en løsning, burde få et bedre alternativ. Kanskje dersom det i stedet innvilges en tvungen nedbetalingsavtale, der alt av gjelden (hovedstol først) skal nedbetales i en rettferdig fordeling, og der renten settes til f. eks 5 % for hele gjelden så lenge nedbetalingsordningen overholdes og at de som eventuelt har trekk mister dette trekket. Personen blir i så fall ikke passivisert, og har fått en reell vei ut av gjeldsproblemet.

Innspillet er: Avslag på gjeldsordning, men i noen tilfeller innvilgelse av en tvungen nedbetalingsordning orkestrert via f.eks. NAV.

NAV er ikke namsfullmektige

Ryktene vil ha det til at det er tiltenkt at NAV kontorene skal utarbeide forslaget til frivillig gjeldsordning, og at namsfogden skal stå for den tvungne gjeldsordningen. Det kan umulig være tanken at dette skal håndteres av NAV lokalt, da det vil være en åpenbar håpløs tanke. Skulle det mot formodning være planen, må kommunene, som vil få utgiftene, bli involvert tidlig i prosessen.